De renuntiatione.

Quoniam aliqui curioſi diſceptantes de hijs que nō multū expediunt. et plura ſapere ꝙ̄ oporteat. ↄtra doctrinam apl'i temere appetentes. in dubitationem ſolliciatam. an ro. pon. maxime cum ſe inſufficientem agnoſcit ad regendam vniuerſalem eccl'am et ſummi pontificatus onera ſupportanda. renunciare valeat papatui eiuſq; oneri et honori deducere minus prouide videbantur. Celeſtinus papa quintus predeceſſor nr̄. dum eiuſdem eccleſie regimini p̄ſidebat. volens ſup hoc heſitationis cuiuſlibet materiā amputare. deliberacōe habita cum ſuis fratribus eccleſie romane cardinalibus. de quorum numero tunc eramus. de noſtro et ipſorum omniū cōcordi ↄſilio et aſſenſu. auctoritate apoſtolica ſtatuit et decreuit ro. pontificem poſſe libere reſignare. Nos igitur ne ſtatutū hmōi per tēporis curſum obliuioni dari. aut dubitationem candē in recidiuam diſceptationem vlterius deduci contingat. ipſum inter ↄſtitucōes alias ad perpetuam rei memoriā de fratrum nr̄orum conſilio duximus redigendū.

Item p̄. ¶ Item.

Habendam vel dignitatem in aliq̄ eccl'a

Quoniam. quia quidam plus ꝙ̄ expediret curioſe re ferebant in dubium. an papa poſſit renūciare papatui. Celeſtinus. v. dū preſideret eccl'e romane regimini. ſtatuit de ↄſilio. et aſſenſu ſuorum fratrum ꝙ ſummus pōtifex libere poſſ renunciare papatui. quod ſtatutum ne obliuioni daretur. et ne de p̄dicto caſu dubitetur vlterius inter alias huius. vj. libri cōſtitutiones. de fratrum ſuorum ↄſilio dominus bonifacius hec redegit ad perpetuā rei memoriam. h. ¶ Curioſi. q̄ maiores curas exhibere volūt ꝙ̄ res exigat. ad hoc. iiij. di. denique. de ↄ. di. v. quā ꝗ modis. c. ¶ Expediunt. qd̄ faciendum non eſt. C. de ſū. tri. l. nemo. j. de here. c. ij. et. j. de re iud. abbati ad finem. jo. an. d. ¶ Apl'i. pauli. in epiſtola ad ro. xij. c. et habes eadem verba xliij. di. ſit rector. c. ¶ Solliciatam. vade j. deducere minus p̄uide videbantur. jo. an. f. ¶ Maxime. cō patiuum. vnde ſi ſufficiens ſit renunciare poterit. vt p inferius patebit. g. ¶ Inſufficientem. ꝑpter h tñ non poſſet deponi ꝗ ꝑpter ſolam hereſim deponitur. xl. di. ſi papa. ſi alij p̄lati ꝑpter inſufficienciam bene deponuntur. et eccl'aſtici et ſeculares. xviij. q. ij. ſi quis abbas. xv. q. vj. alius. et ꝑpter negligenciam. lxxxj. di. dictum ē. de here. excōicamus. in fi. Et nota ꝙ licet omnis ſufficiencia eſſe dicatur in papa ita ꝙ omia iura in pectore habeat ē. de ↄſti. c. i. tamen interdū inſufficiens eſſe pōt. vt hic. et interdum eum fallit obliuio. xxiiij. di. p̄terea. vbi de hoc ſic ſedes ipſa aut ſanctum inuenit aut ſcm̄ facit. quis em̄ ſanctum dubitet quem apex tante. ⁊c. xl. di. non nos. ⁊ tñ hereticus poſſ eſſe. ⁊ ꝑpter hereſim deponi. e. di. ſi papa. ⁊ poſſet ex multis inſurgere inſufficiencia hec. vt ex defectu nature. ex ſenectute ex infirmitate vel ſimilibꝫ. h. ¶ Regēdam. ad qd̄ ex officio tenetur. vt in p̄hemio huius libri. jo. an. ¶ Videbantur. et erat ipſorum racio motiua. quia qui renunciat renūciare debet in manibus ſupioris. ⁊ aliter matrimonium ſpūale nō diſſoluitur. ē. de renū. admonet. ſꝫ papa ſupiorem nō habꝫ ḡ renunciare nō pōt. item fungit vice dei. quas vices ſic videtur oſſibꝫ habere annexas ꝙ a ſe abdicare non poſſit. ad hoc de teſta. mona. cum ad monaſterium. in fi. ſꝫ contrarium verum eſt. vt hic vides. ⁊ pbatur ex eo quia marcellinus renūciauit papatui cui ſubſtitutus fuit marcellus. xxj. di. nunc aūt. itē clemēs renūciauit papatui et ſucceſſit linus. ⁊ eo mortuo electus. ⁊ illo mortuo iterum ſucceſſit cle. vt in cronicis. et vide de h. viij. q. i. c. i. hinc diſputat h mūdus. ⁊c. et hāc opiniōem approbauit jo. vij. q. i. c. nō autē. ¶ Ad id quod dicitur ꝙ renūciatio fieri debet in manibꝫ ſupioris fateor id verum vbi eſt ſuperior. ſꝫ h ꝑpter impoſſibilitatem iuſ illud ſeruari nō pōt. et facit optime. ē. ti. ꝑ. indemnitatibus. ꝟ. peñ. et. ē. c. licet de vitanda diſcordia. i fi. item inferiores p̄lati a ſuis p̄latis confirmantur et inſtituuntur. vnde non eſt mirum ſi ſine ipſorū licencia renūciare nō poſſunt. ſed papa a nemine confirmatur vnde ſicut ſine ſupiore inſtituitur. ita ſine ſupiore renunciet ad h. ē. de regul. iur. c. i. h. ¶ Predeceſſor. cum dignitas vacat alias ꝙ per mortem ſucceſſor non congrue dicit p̄deceſſor. ſꝫ dicere debēt preceſſor. preceſſor em̄ id ꝙ̄ p̄deceſſor ſi dicere velis ꝙ quocūqꝫ vacet p̄latus q̄ ad illā deceſſiſſe putat. ⁊ ē expreſſū. vij. q. i. ꝟ. ecce in qbꝫ. et. xxxiij. q. ij. ꝟ. i. ¶ Dū eiuſd. poſtea em̄ ipſius ↄſtitutio nō valuit. quia pontifex nō erat vt. j. pater. m. ¶ Fratribꝫ. cardinales ḡ fratres vocat cum de ipſis pmixtim loq̄tur. j. de offi. lega. officij. n. ¶ Statuit. credendū eſt pape hoc referenti. ē. de teſti. cum a nobis. in fi. o. ¶ Reſignare. h expreſſe no. vij. q. i. non aūt. in glo. magna. in fi. ⁊ facit quod no. lxxix. di. ſi quis pecunia. xviij. q. ij. quam ſit. p. ¶ Temporis. hinc eſt ꝙ antiquorum memoria meliuſ pſcripta tenetur. ⁊ de hoc vide qd̄ no. ē. de pbac. tercio. q. ¶ Obliuioni. omniū em̄ habere memoriam ⁊ in nullo peccare. ⁊c. ē. vt ec. bene. vt noſtrum. r. ¶ Recidiuā. qd̄ eſſe non debet. vt. ē. de verbo. ſig. ex parte. ij. cum ſuis concord.

s. ¶ Memoriaꝫ. facit. j. de re iud. ad apoſtolice. in ſupſcrip
tione. ⁊ qđ ibi dicam in p̄ma glo.

¶ I de p̄bendam. ſi in fraudem expectantes p̄mam va
caturam cum in ꝑrimo crederet pigꝰ vacare renūciet ali
quis tenuem quam hēbat. nō tenetur expectans illā recipe
p̄mo illa dimiſſa ex
pectab' aliā ſine frau
de vacante. ⁊ ſi illi r
nunciāti illa pigꝰ
poſtea ↄferatur. hoc
ipſo ꝓbata ſit fraus
et carebit vtraqꝫ. ſci
re debes ꝙ ꝙ nemo
videtur fraudarē eos
qui ſciunt et cōſenci
unt. vt. ff. de reg. iur.
nemo videt. et. j. e. ti
ſcienti. puto nec dec.
iſtam nec eius penā
locum hēe. vbi expe
ctans ↄſentit hoc ſci
ens illam tenuem ha
bere. pone enī ꝙ plꝰ
ſibi placet ꝓuiſo tñ
ꝙ non ↄmittatur ſy
monia. v. ¶ Proxi͛o
vacaturam. debebat
enī ſibi p̄mo vacans
et ſic p fraudes vide
batur via p̄cludi ad
aliā ſecus ſi hab; lit
teras ſup ea quā du
ceret acceptandā. ꝙ
tūc fraus iſta ſibi nō
p̄cluſiſſet viam qđ ē
veꝝ. niſi acceptaſſet
p̄mam. que vacaret
ꝙ pōt. licet certaꝫ et
nominatam talis ac
ceptare nō poſſit. j.
de ↄceſ. p̄ben. ne cap
tāde ꝙ tunc p om
nia idem. f. ¶ Apo
ſtolica. qđ eſt etiam
in caſu dec. j. de preb.
hȷ qui. ⁊. e. ſi eum. et. ē. de ſſͤp. cum aliquibꝰ. cum ſi. alius
ꝙ ipā ad vacaturas. ↄtra laſ. dc. ius non tribuit. ut. ē. de ↄ
ceſ. p̄ben. c. ij. a. ¶ Dignitatem. ſingula ſingulis referre. b
In eadem. eccl'a. ſ. in qua expectas. et idem ſi expectabat
in ciuitate vel ꝓuincia ſi in ea fieret talis fraus cum eadeꝫ
ſit ratio. c. ¶ Renūciet. de vacacōe p renūciationē dicit ꝙ
de illa ad titulum. ꝰ idem credo ſi in fraudem occideret vel
deponeretur. ſ. qui tenuem obtinebat ut p̄cluderetur expe
ctanti via ad pinguem. ut ſm̄ h dicam ꝙ expectans p̄mam
vacaturam primā ſi vacat in eius fraudem recipe non tenet
d. ¶ Illa. tenui renūciata. e. ¶ Tibi. an debebat prima et
nō ſecunda. f. ¶ Aliauis. ꝙ valde ſenex eſt. vel infirmus
valde. g. ¶ Vel alias. puta quia tractat ille qui in ſacris
nō eſt de matrimonio ↄtrahēda vel ꝙ electus eſt vel eligi ſpe

ꝓrimo vacaturaꝫ au
ctoritate ap. expectan
te. aliquis p̄bendā ſeu
dignitateꝫ tenuem ob
tinens in eadem. frau
dulenter ei renūciet ut
illa ſic p̄mo vacante
p̄cludatur tibi via p
ↄſequens ad obtinen
dum p̄bendaꝫ vel dig
nitatem aliam pīgui
orem. que per mortem
alicuius vel alias in ip
ſa eccleſia creditur ve
riſimiliter in ꝓrimo
vacatura per renūcia
cōnem hm̄oi. dūmodo
de p̄miſſa fraude appa
reat ſaltem p aliquas
ꝓbabiles coniecturaſ.
vt ꝙ dicte renunciatio
nis tēpore is qui pre
bendam vel dignitatē
pinguiorem habebat
infirmitate graui deti

nebatur. vel aliquid a
liud imminebat ꝓpter
quod illius prebenda
ſeu dignitas vacare i
ꝓrimo probabiliter
credebatur nullum ti
bi volumus obſtacu
lum interponi. quomi
nus prebenda vel dig
nitate predicta ſic frau
dulenter renunciata o
miſſa poſſis dictā pīg
uiorem cum eam vel a
liam ſi prius ipſaꝫ va
care contigerit auctori
tate prefata libere pete
re veluti tibi debitam
et habere. ¶ Ceterum
ſi predicto renuncianti
hm̄oi prebēda vel dig
tas pinguior forſan ↄ
feratur. eo ipſo dicta
frauſ intelligatur eſſe
ꝓbata et idem renun
cians habita omnino

citur in epm̄. vel religionem vult ꝓfiteri vel de crimine ac
cuſatur ꝓpter quod credit deponendus vel hijs ſimilia. h.
¶ Proximo. idem credo ſi nō in ꝓrimo dūmodo fraudulē
ter fiat renūciatio talis. ⁊ poſſit id alias ↄſtare. ꝙ ſemper
ratio remanet. pone enī ꝙ lrās habeo ad p̄mam vacaturā
et fraus. licet nō ſpe
ctetur de ꝓrima uaca
cōe tñ ꝙ me odio p
ſequitur renūciat pre
bende que valet vnuꝫ
florenum. vt ſic im
pediat in pinguibꝰ
ſi vacarent. certe cū
eadem ſit ratio idem
credo. i. ¶ Coniectu
ras. no. ꝙ doluſ ꝓba
tur ex perſpicuis ↄie
cturis. ⁊ qui eū alle
gat ꝓbare illum de
bet. ff. de ꝓbac. l. q̄a
eius. ꝙ qui dolo. k.
¶ Obmiſſa. non enī
debet acceptare ſi h
ſciuit ꝰ omittere vt
h vides. l. ¶ Aliam.
puto non vacauit il
la de qua ſperabat
ꝰ alia. m. ¶ Debitā
licet enī iſta nō ſit p̄
mo vacans. ꝰ ſcđo
tñ ratione fraudis p̄
mo vacās fingit et ē
ſi. ē. de ſſͤp. ſi ꝓpter
c. li. et in hoc p̄fertur
equitas rigori ꝓpter
fraudem. ad idem. C.
de iud. l. placuit. C.
de fur. et ſeruo. cor. ſi
quis ſeruo. ⁊. j. de re
rum pmu. c. vno. ⁊
ſic no. caſum in quo
licet ſcribatur de pri
ma vacatura debet
ſecunda. alios caſus
hēs ad idem de p̄be.
c. ij. in fi. e. ti. ꝙ ſepe. ⁊. c. cum in eccl'a. et. c. ci cui. ⁊. j. de re
rum pmu. c. vno. n. ¶ Habita. cū ſemel renūciauit. ⁊ ſic
repetere nō poterit. vij. q. i. ꝙ piculoſum. cum ſi. o. ¶ Ambi
ta. ſcꝫ p cupiditatem et fraudem. ⁊ eſt ſi. ē. de tranſla. ꝓ.
et. c. quanto. vij. q. i. ſi quis eps. ſuis ꝰ terminis ſit quiſqꝫ
ↄtentus. nec vltra menſuras ſui iuris affectet augeri. vt i
p̄dicto. c. ſi quis. in fi. ambita aūt ideo carere debet quia ex
pectanti debetur. ꝰ etiam ſi nō deberet. puta ꝙ vacauit alia
ā illam ob quam fiebat renūciatio cum nō debebatur re
nunciāti qui eam adeptus eſt cū iſte finis nō diſtinguat et
ad hoc faciūt p̄dicta iura.

Romana. dum archieps remeñ. viſitaret ꝓuinci
am remēſem ⁊ nō debito modo fuiſſꝫ a ſuffraga
neis receptus excōicauit eos et fecit ꝓponi edictum p totā

puinciam remenſem. ꝙ omnes ſubditi ipſoꝝ ſuffraganeorum adirent ipſū ꝑ ſuis cauſis dirimendis. ꝑpa innocen. ꝛ uocat h̄ edictum. ⁊ dicit ꝙ licet ipſi ſuffraganei ꝑ ſuis culpis excōicati ſint nō tamen ad archiep̄m iuriſdictio ipſoꝝ deuoluitur cum id cautum nō repiatur in iure licet et alias ꝑ culpis ipōs poſſit debita pena punire in ſumma h̄ dicit. iuriſdictō ſuffraganei excōicati ad metropol̄. non deuoluitur. p.

¶ Romana. multas decre. euſdeꝫ nomīs et autoris ⁊ de eadē cauſa que erat inter remen. et ſuffraganeos habebis in parſ ſu huius libri. q. ¶ Publicatum. ex pte archiepi remenſis r. ¶ Subditis i q̄s archiep̄s iuriſdcōem non habet niſi in certis caſibus expreſſis a iure. ⁊ no. ſ. de of. ord. paſtoralis. et ideo edictum iſtud reuocare debuit cū vergeret in preiudicium ſuffraganeoꝝ. ⁊ alioꝝ inferioꝝ iuriſdcōnem habencium ⁊ ſuum ius abſorberet quod eſſe non debet. cum nō niſi p appellationem ad ipſum queſtiones tales deferantur nec ipſe plꝰ iuris ſibi pōt uendicare ꝙ ei ſm can. ſit cōceſſū de offi. or. duo ſimul. ix. q. iij. cōqueſtus. ⁊. q. ij. c. ij. et. x. q. iij. qꝛ cognouimus et. xviij. q. ij. c. i. g.

careat et ambita ¶ Innocen. iij.

De ſupplenda negligentia p.

Romana eccleſia et infra. Edictum vero per remen. puinciā publicatum. vt a ſubditis epōꝝ ipſius prouincie ꝑ audiendis et terminandis eoꝝ cauſis libere ad remēſem curiam accedatur penitus reuocamus. qꝛ etiā ſi tenerent̄ idem epi ꝑ ſuis culpis vinculo excōmunicationis aſtricti. nō tamen ex culpis ipſis cum id nō inueniatur a iure ꝯceſſum ad remen̄. archiep̄m iuriſdictio deuolueretur eorum. ſꝫ alia forte ꝑ illa pena ipſis canonica poſſet inferri. ¶ Item baronibus et comitatibus regni portugalie.

Grandi nō immerito et infra. mādamus. q. dilectum filium nobilem virum comitem boloñ. p̄fati regis portugalie fratrem. deuocōe. pbitate ac circumſpectōe multipliciter cōmendatum qui eidem regi ſi abſqꝫ legitimo decederꝫ filio iure regni ſuccederet. Quiqꝫ examinate dilectionis affectu. q̄ vos et predictum regnum ꝓſequitur magnanimitate ac potencia ſibi plurimum ſuffragantibus regnum ipſū maturius reformaturus. firma credulitate ſperatur. p̄ſertim cum ad curā et adminiſtracōem

¶ Cauſis. quas inter ſe hn̄t ipſi ſubditi. non intelligas de cauſis quas h̄nt ſubditi ꝯtra ſuffraganeos ipſos. qꝛ tunc licitum eſſet edictum. xi. q. i. peruenit. ⁊. c. ſi quis cum clerico. ¶ Tenerentur. hoc dicit. qꝛ forte non ꝯſtabat an iuſte fuiſſent excōicati. v. ¶ Suis. ꝑ alienis eīm nō debēt excōicari. vt. xxiiij. q. iij. ſi habes. x. ¶ Culpis. nota ꝙ licet ex ſua culpa excōmunicatus ſit ep̄s ita ꝙ iuriſdictionem exercere nō poſſit. nō tn̄ ꝑpter hoc ad metropolitanum ſuū transfertur iuriſdictio. ſ. de ꝯceſ. p̄ben. qꝛ diuerſitatem. ſꝫ ꝑpter negligētiam bn̄ transfertur ⁊ iuriſdictio et p̄bendarum donatio de epō ad archiep̄m. ut ibi. ⁊ ſ. e. ti. per totum. nota ꝙ licet in negligētia ep̄i archiep̄s ſuppleat vices eius. non in delicto et deo. optime. ſ. e. li. de elec. quamꝙ. ſꝫ contra. j. de tempori. ord. c. ij. vbi vicem ep̄i ſupplent potſtatem quam

pdidit ep̄s ꝑpter delictum ſuū illud ſpāle ꝑpter fauores ordinum ſuſcipiendoꝝ. in quoꝝ dilatione poſſꝫ eſſe periculum et perdit ex ꝯceſſione expreſſa ipſius decre. item ꝯtra. j. de offi. del. ſi is cui. vbi ꝑpter delegati excōmunicationē de ſubdelegato appellatur ad primum delegātem. So. nō ſic depēdet iuriſdictio epōrū ab archiepō ſicut delegatoꝝ pape ab ipſo ꝑpa. ad hoc. ſ. de re iud. duobus. et in ap. que habet fieri. j certum tēpus et pſeqꝫ etiam immineret periculum ſi ibi primus delegans nō ſupplēt et ideo aliud ibi. a. ¶ Conceſſum. ſi. j. de ſen. ex. is qui. et nota intelligi phibitū qđ nō eſt ꝯceſſum. de tēpori. or. dilectus. de tranſla. inter. vbi de hoc. ⁊ facit ad ca ꝙ no. de diſpenſatione epōꝝ. ſ. de iud. at ſi clerici. ⁊. l. di. in ſumma. et. c. miror. b. ¶ Pena. ſm qualitatem delicti et cauſe. ſ. de offi. del. ſane. ij. ¶ Grādi. rex portugalie negligens erat et remiſſꝰ circa regnum ⁊ ſubditos eius. pdigus ⁊ diſſipator erat. pmittebat eccl'as. monaſteria ⁊ pia loca regni ſui ⁊ ipſas perſonas eccl'aſticas aggrauari. viduas etiā pupillos et orphanōſ et ceteros in regno ſuo degentes grauabat vel grauari ſinebat. q̄re ꝑpa ſupradicto regi et regno et oībus ibi degentibus ꝓuidere volens dedit ipſi regi coadiutorem nobilem viꝝ comitem boloñ. frēm p̄dicti regis deuotum circumſpectum magnanimū et potentem. ⁊ p quē ſperat futurā reformationem ipſius regni. Mandat ḡ baronibus et comitibus ipſius regni portugalie quatinꝰ dicto comiti et coadiutori cū ad eos acceſſerit nō obſtātibus aliquibus fidelitatibus homagijs ſeu pactis. vel iuramētis ſi in aliquibus hijs ſunt regi aſtricti debitum honorem exhibeāt. ⁊ eum cum omnibus ſuis recipiant in ciuitatibus municionibus villis et caſtris. ⁊ ſingulis locis ipſius regni et eius mandatis obediāt. et ſibi auxilium ꝯtra quoſlibet violentos ⁊ repugnantes impendant. de redditibus ⁊ iuribus ipſius regni ſibi integre reſpondendo vt dicto regi ſm ꝙ decet excellenciā ſuam ⁊ ſibi.